

Bảo đảm quyền lập hội của công dân thông qua Luật về Hội

GS.TS Thái Vĩnh Thắng*

1. Về khái niệm Hội

Khái niệm “hội” trong tiếng Anh và tiếng Pháp tuy phát âm khác nhau nhưng đều viết là “Association”. Trong tiếng Pháp được định nghĩa là sự liên kết nhiều người vì một lợi ích chung (Union des personnes dans un interet commun)⁴⁵, trong tiếng Anh được định nghĩa là một nhóm người công khai liên kết vì một mục đích đặc biệt (an official group of people who have joined together for a particular purpose)⁴⁶. Như vậy khái niệm hội cần được hiểu một cách đơn giản đó là sự liên kết một số người vì công việc hoặc mục đích, lợi ích chung nào đó. Tuy nhiên, cần phải thấy rằng pháp luật của hầu hết các nước trên thế giới đều không thừa nhận một tổ chức là hội nếu tổ chức đó được thành lập vì mục đích kinh doanh, tìm kiếm lợi nhuận. Nếu các cá nhân liên kết với nhau vì mục đích tìm kiếm lợi nhuận thì tạo ra tổ chức kinh tế là doanh nghiệp, công ty và hoạt động theo luật doanh nghiệp, luật thương mại. Ở Việt Nam, ngoài Đảng cộng sản còn có những hội đặc biệt vừa mang tính xã hội vừa mang tính chính trị như Mặt trận tổ quốc Việt Nam và các tổ chức thành viên của nó là Tổng liên đoàn lao động Việt Nam, Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội liên hiệp phụ nữ Việt Nam, Hội nông dân Việt Nam, Hội cựu chiến binh Việt Nam là những hội được ngân sách nhà nước chu cấp cho hoạt động nên cũng không thể điều chỉnh theo Luật về hội được. Vậy chỉ còn lại những liên kết tự nguyện của các cá nhân không vì mục đích lợi nhuận, tự quản và tự chủ về tài chính, và không phải cơ quan, tổ chức của chính phủ (non- government organization). Đó có thể là các hội từ thiện, hội khuyến học, hội nghề nghiệp (hội nhà báo, hội nhà văn, hội kiến trúc sư, hội luật gia, hội những người làm vườn), hội những người có chung sở thích như các câu lạc bộ bóng đá, quần vợt, cờ vua, cờ tướng...) Như vậy với Luật về hội, chúng ta phải hiểu “hội” theo nghĩa hẹp đó là các tổ chức thuần túy dân sự (phi nhà nước), không có tính chất kinh doanh (tìm kiếm lợi nhuận để chia cho các thành viên).

Vì quyền lập hội là quyền cơ bản của con người và công dân, quyền này còn được Tòa án Tối cao Hoa kỳ coi là một phần cơ bản của quyền tự do ngôn luận vì trong nhiều trường hợp người ta chỉ thực hiện quyền này có hiệu quả khi kết hợp với người khác.⁴⁷ Điều 18 Hiến pháp Italia năm 1947 quy định: “ Công dân có quyền tự do lập hội không cần sự cấp phép nào miễn là mục đích thành lập hội không bị cấm trong pháp luật hình sự”.⁴⁸

Luật về hội của Ba Lan năm 1989 (Law on associations 7 April 1989) quy định: “ Hội là sự liên kết tự nguyện, tự quản, bền vững và không vì mục đích lợi nhuận”⁴⁹. Ở Việt Nam chúng ta từ khi quyền hội họp và lập hội được quy định trong Hiến pháp 1946 (Điều 10) và trong Luật quy định về quyền lập hội năm 1957 (Điều 2) các hội khác nhau đã được thành lập và hoạt động. Theo quy định tại Điều 2 Luật quy định về quyền lập hội năm 1957 mọi người đều có quyền lập hội trừ những

* Nguyên Chủ nhiệm Khoa Hành chính-Nhà nước, Đại học Luật Hà Nội.

⁴⁵ Dictionnaire encyclopedique de la langue Francaise, edition ALPHA, 2004, P.83

⁴⁶ Oxford advanced learner's Dictionary, Oxford University Press, 2000, p.62

⁴⁷ United States Court held in NAASP v, Alabama that the freedom of association is an essential part of the freedom of speech because, in many cases, people can engage in effective speech only when they join of others.

⁴⁸ Citizen have the right to form association freely and without authorization for those ends that are not forbidden by criminal law.

⁴⁹ An association is a voluntary self-governed and lasting non-profit union.